

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: کتب، لوازم منسوج و مطرعات - گزارش کمیسیونها - صورت مفروض مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - احوالات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۲۸۳۳

۴ شنبه ۲۸ مهر ماه ۱۳۳۴

سال دهم

شماره مسلسل ۵۴

دوره هجدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۵۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز چهارشنبه

۲۱ مهر ماه ۱۳۳۴

فهرست مطالب:

- ۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: حائری زاده - پناهی و شوشتری
- ۳- بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون خاص راجع به قرارداد فروش نفت
- ۴- پیشنهاد جلسات متوالی مجلس تعیین موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت و ده دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش قبلا قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت گردید)

غائبین با اجازه - آقایان: حشمتی، دکتر سید امامی - بیاتما کو - شفیعی - جلیلووند - صراف زاده - احمد صفائی - معین زاده - محمود افشار - اکبر - کریمی

غائبین بی اجازه - آقایان: کهنپور سالار بهزادی - نقابت

دیپلماتگان و زوردهندگان با اجازه آقایان: برومند - دقیقه - سلطانی یک

اعضات - عبدالرحمن فرامرزی یک ساعت و بیست و پنج دقیقه - صدرزاده یک ساعت و نیم - بزرگ نیا - ساعت - فراگوزلو - ساعت

رئیس - صورت مجلس دیشب البته حاضر نیست در جلسه بعد بین آقایان توزیع میشود

۲- بیانات قبل از دستور آقایان: حائری زاده پناهی و شوشتری

رئیس - سه نفر از آقایان که در جلسه قبل تقاضای نطق قبل از دستور کرده بودند (چند نفر از نمایندگان - دستور) چون آن روز نوبتشان معوق مانده بود امروز موکول شد و وقتشان را هم آقای حائری زاده داده اند. آقای حائری زاده بفرماید

حائری زاده - بواسطه کسالت و خستگی اعصاب و ضعف مزاج میل نداشتم قبولا عضویت مجلس را نودده باشم که باید وارد مبارزه جانی ملک شده زیرا قوه ویتنه جمع آوری ادله و مدلل داشتن مورد

بعضی را نداشتم و معضوضیاسی از مراجعت سفر استلاجی با جناب نخست وزیر مندا کرده کردم که آیا در مجلس راجع بموضوع نفت گرفتار کشمکشهای سیاسی خواهیم بود یا اینکه در حدود قانون ملی شدن نفت (قنات آبادی - شرکت ملی نفت معاملات با خارج دارد و عمل شرکت نفت مناقاتی با ملی شدن نفت ندارد و محتاج نیست در مجلس مشغول مطالعه یا بحث و انتقاد شویم ایشان اطمینان دادند که ابداً از حدود قانون ملی شدن نفت عمل نخواهند شد و اگر شرکت ملی نفت در مدت دو سال و نیم حکومت سابق موفق نشده است بیشتر از چند کشتی نفت فروخته ماسمی خواهیم کرد بیشتر از سابق و با تعقیف کمتر بفروشیم و ابداً آن دروه سابق کویابی نفت جنوب در بین بیست لدهان قانع شدم با اینکه در انتخابات بجای شریکت نکرده بودم از باب احتیاط خدمت در مجلس را بر خدمت در دادگستری رجحان دادم و از نزدیک ناظر عمل بودم ولی ضعف مزاج و خستگی اعصاب بمن اجازه دخالت در کارها را کمتر میداد فعلا چون موضوع نفت و صحبت فراموشی و پرداخت خسارت در مجلس مطرح شده بنام یک نفر ایرانی که اجازه دارد از این گرسی خطاب استفاده کند مجبورم برای دفاع از حقوق تسلیهای آئینه مطالب و اطلاعاتی را که دارم بعرض برسانم و مدلل کنم کیانی سابق نفت که بهام همده آن متعلق بدولت انگلستان است بازمینه سازی و ساختن صحنه های تأثیر مانند در ملک ایران حقوق حقه مارا تضییع کرده و ثروت ملی مارا بشارت برده و بادستگاه دروغ پردازی وهو و جنجال که بدست مزدوران خود در داخل و خارج ایران ایجاد کرده ملت ایران را منعمی و خود را مظلوم معرفی کرده و مطالبه غرامات میداند

آقایان محترم! انگلستان این نمل وارونه زدن کرده سیاسی اوست و در تمام دنیا در سایه تقلب و تزویر پیشرفت کرده و مزدورهای - ستقیم و غیر مستقیم برای موفقیت خود دارد. آقایان تعقیب کنید انگلستان حتی در آمریکا جرایم درجه اول را تحت نفوذ مادی خود قرار داده که آنچه موافق سیاست روز او باشد با زبان آمریکائی تبلیغ کند انگلستان میدان ملل شرقی خواسته ایرانی ها از حق در صفوف مخالف خود اشخاص را ذخیره دارد که بنام مخالفت معری نقشه وحامی متافع او باشند.

آقایان همیشه در تمام جرایم جهان از اختلاف روس و انگلیس بحث میشود و رجال بزرگ سیاست جهان اختلاف سیاست روس و انگلیس را از مسائل بدیهی میدانند ولی در عمل دیدیم جنک اول و دوم جهانی روس و انگلیس در یک صف مدافع حقوق یکدیگر بودند البته موقع تقسیم غنائم بین دو برادر هم ممکن است نزاع لفظی بشود ولی هر وقت پای خارجی وارد شد با یکدیگر در برادر متفق میشوند.

آقایان محترم! بتاریخ گذشته خود مراجعه فرمائید در ایران بصورت جنک مذهبی یا مسلکی دست انگلستان وسیله برادر کشی را چقدر فراهم کرده البته برای چپاول ایران بین روس و انگلیس اختلاف بود و منطفه نفوذ برای خود تمیز میگرداند ولی هر دو در خرابی دستنگ حکومت ایران و تخریب اساس ملیت و قومیت ماها با یکدیگر متفق بوده و هستند همیشه انگلستان ایران را از روسیه ترسانیده و برای چپاول ایران تهیه مقدمات کرده دو هفته جنک بین ایران روس واقع شد اگر تاریخ را مطالعه فرمائید یکی بدست دولت و دیگری بدست هلای دین

در تاریخ اسفند ۱۳۲۴ با موافقت قانون فوق قوام السلطنه بپرسورگرفته و مقاله نامه نظیر برای تخلیه ایران آزادی روس امضاء میکند پس از اینکه محیط ایران از وجود قوای اجنبی پاک و تصفیه شد در تاریخ ۲۹-۷-۱۳۲۷ مجلس اقدامات دولت قوام السلطنه را راجع بنفق نام یکم شناخته و دولت را مکلف ساخته است که در ظرف مدت پنجسال موجبات فتنه و هملی را بسنطور اکتشاف مادام بنفق فراهم آورد و گذاری هر گونه امتیاز واستخراج نفت کشور را برای خارجیها مطلقاً ممنوع کرد و اجازه داده است در باب فروش محصولات آن با خارجیها وارد مذاکره شود و باید مستورا شن دست انگلستان را از نفط جنوب در قسمتی از این ماده و اوجه گذاری مواردی و دولت را مکلف ساخته است در کلیه مواردی که حقوق ملت ایران نسبت بمنافع ثروت کشور ازمناهی زیرزمینی وغیر آن مورد تضییع واقع شده است به همسوی راجع بنفق جنوب بسنطور استیفای حقوق ملی مذاکرات و اقدامات لازم را بعمل آورد و مجلس شورای ملی را از نتیجه معلوم سازد.

نا گفته ماند که این جناب وزیر دارائی در آن موقع در مجلس بودند و در تنظیم این ماده مهم بسزائی دارند (شوشتری - شکر میگوید آقا)

دبانه این اقدامات کمیاتی نفت جنوب برای اسکاات ملت ایران مقدمات قرارداد (کس گلشانیان) را فراهم ساخت برای کوتاه کردن دست انگلستان طرح قانونی در مجلس با نهمه تهیه و جمعی از نمایندگان ذیل آنرا امضاء نموده باین مشغول تقدیم مجلس نمودند.

(ماده واحده) مجلس شورای ملی ایران فقر داد ادعائی نفت جنوب بنام شرکت نفت ایران وانگلیس را برسمیت نپذیرد و آنرا کان لم یکن میدانند امضاء کنندگان این طرح آقایان: لاهوتی - شریفزاده - رحیبیان - محمود محمود - منته دماوندی - منوچهر گلباری - عباس اسکندری - عبد القدر آزاد - حسین مسکی و اینجاب کس و در مجلس با نهمه موضوع قرارداد (کس و گلشانیان) مطرح شد مرحله چهارم که مرحله قرارداد کس گلشانیان میباشد نقشه انگلستان خیلی منظم و رهنمای آنها که در داخل مجلس بود طرح قرارداد را برای چند روز آخر مجلس گذارد که از طرفی انتخابات ایران در جریان بوده و نمایندگان گرفتار حوزه انتخابیه خود بودند از طرفی تابستان و ماه رمضان تشکیل جلسات مجلس در این مناسبت متعسر بود من خوب بیاد دارم که این لایحه پس از طرح در کمیسیون آقایان فرصت اینکه گزارش را بغیر کمیسیون امضاء کند نداشتند و امضای جمعی یای گزارش گذارنده و بطعنه دادند که بعد از طرف

رسانیدن نفت ببشترهای خود در جریان بوده فقط رسید مقدار نفت تحویلی خود را بهیئت خلع بد بدهند تا بعداً طبق ماده سوم به دعوی طرفین و مطالبات آنها رسیدگی شده متفرق حساب بشود کمیاتی علاوه بر اینکه حاضر برای برین نفت با رسیدند در مقام معاصره اقتصادی ایران بر آمد و چند کشتی نفتکش که برای بردن نفت با ایران آمده بودند آنها را اسیر کرده و مانع فروش نفت آنها کرد و در شورتیکه این اصل مسلم تقدم حقوق عمومی بر حقوق خصوصی در تمام قوانین جاریه دنیا ملحوظ است و هیچوقت منافع عمومی نباید فدای منافع خصوصی شود و دولت ایران برای حفظ صلح جهان و کوتاه کردن دست یکی از دول غاصب که بهانه برای دولت دیگری در نموده بود ملی شدن نفت را عنوان کرد اگر چه نفت ایران ملی بود و اختصاص به اشخاص نداشت و ملک ملت ایران بود و دولت که نماینده ملت بود بطریق امتیاز باجنبی استفاده از نفت خود مینمود ولی این طرز ملی با رفتار مأمورین انگلیسی در شرق موافق مصالح عمومی ایران و جهان نبود و صلحت صلح جهان و منافع ملت ایران در این بود که جناب خود دولت بدون اینکه انحصار و امتیازی باجنبی بدهد خود را با اکتشاف واستخراج نفت باشد کما اینکه حکومت کلاری انگلستان خیلی از صنایع مهم خود را بنظر مصالح ملی عمومی انگلستان دولت تصرف کرد و دست اشخاص را کوتاه نمود و این اصل حقوقی مقدم بودن مصالح عمومی بر مصالح خصوصی استعمار با ایران وانگلیس ندارد و در هر ملکیتی مصالح عمومی اگر اقتضا کرد که در مالکیتهای خصوصی را لغو خواهند کرد.

مقصود از این هرایش این بود که در این پنج مرحله که قرارداد دارسی و گزارش (از میزاسمیت) و قرارداد ۱۹۳۱ و قرارداد کس گلشانیان و ملی شدن صنعت نفت انگلستان با ایادی خود با زدن نعل و اوزنه حقوق ایران را تضییع نموده و در این مرحله پنجم که هیچ حرف حسابی و قانونی نداشت متوسل به تیرک و زور شد از طرفی سیاست محاصره اقتصادی و تعطیل دستگاه نفت بعبوسه جلوگیری کشته از بردن نفت و سکرد و از طرفی در داخل ایران معناً با حکومت هرج و مرج و اراذل مساعدت نمود اگر چه صورتاً بشقراول حکومت اراذل جیمت متنبه بشمالی بود (نیوز تراش صحیح است) ولی معناً دست انگلستان در پشت پرده در این جنابیات دیده میشد (شوشتری - صحیح است) در اطراف این موضوع در مجلس رسمی میل ندارم زیاد صحبت شود و اموال منقول و غیر منقول او تشخیص داده می شود پس ازلی شدن نفت و خلع بد انگلستان در سیاست تعریبی خود تمجیل کرد ۲۸ ماه در این موقع من جهان ایران تسلیم

قرارداد در بنیک جزء (د) ماده ۶ مبلغ شصت و هفت میلیون لیره قیمت اموال و اثباتی و در ساحل خلیج ایران موجود است و تسلیم شرکت عامل اکتشاف و تولید و شرکت تصفیه میشود تعیین شده که باید در ظرف ده سال پرداخت شود

صرف نظر از سایر تأسیسات برای بخش و حمل و نقل و غیره که فرات از آنرا در وقت سایر مواد گنجینه اند کمیاتی از ایران مطالبه دارد

آیا منقول است متاعی که وارد مزرعه شما میشود و قرار داد میکند کدر ظرف چند سال بهره برداری از مزرعه و ایجاد اعیان بنفع مالک کند در روز آخر هفتم مقابل سرمایه اولیا علاوه بر منافع سالیانه برداشت کرده و در مقابل سرمایه اولیه هم فرات مطالبه کند؟

آقایان محترم این اظهاراتی که میکنم برای این نیست که بدو قلمی اعتراض کنم زیرا که سید رئیس دولت سربازی است با حسن نیت و همین شکل که من اطلاعاتی از اصول فنی و اقتصادی این امر را مشاهده می کنم و از یک سر تا آخر آنرا مشاهده می نمایم

ببقیه من جناب وزیر دارائی ابتکار عمل را در دست نگرفته و آنچه را که انگلستان بنفع شرکاه سرمایه دارد بدین در سایه مواد و فصولی گنجینه ای حاضر برای تغییر آن قدم اولی مترز داشته و برای تصفیه تقدیم مجلس کرده است

در بابی که در گزارش میگویند که این حرف کرده و شرکاه سرمایه دار آنها باین حرف است مینویسند: که در آغاز تیرماه است منافی که طبق قرارداد ۱۹۳۳ که طرف قبول مانبست باید خمس هایندات تمام تشکیل جعائی خود را مطابق قسمت بدهد و بعد علاوه ننی چهار شیلیتک ایران بپردازد البته ثبت فسمتی از اموال کمیاتی که در ایران است و هنوز اشتراک نشده ایران احتساب خواهد کرد

آقایان - دوستی با زور و فشار ممکن نیست حاصل شود آمریکائی ها که وارد اصلاح قضیه بین ایران و انگلستان شده اند تصور کرده اند که این اصلاح دوستی ایران را نسبت به مالک غربی جلب و تحکیم میکند در صورتی که زبانی انگلستان راجع بمطالبه فرات از ایران حس کینه و بغض را اگر بدینتر نکند التیامی بجرات ایران نخواهد داد ملت ایران از مطالبات حکومتی برای نجات ایران از انقلاب این که در اثر انقلاب بدینجهت بدینها

باید ملت معاصر حس بیهوشی نداشت باشند تا بدون اینکه از طرف مالک ایرانیها تقاضا و توقیفی شود علاوه ای صادر کرد و تمام حقوق و منافع که در دوره نزارها از ایران سلب شده بود باین مسترد داشت باین معنی که تمام ثروت بانک اشتراکی زورت پهلوی و جاده های ترسو و راه آهن

و غیره را در مقابل خساراتی که حکومت نزاری بایران وارد آورد بدهد و مجانبان را گدا کرد و از مطالبه طالب خود از ایران بماند نظردرود و بپایه انقلاب کاپیتولاسیون را که در دوره نزاری گزارده شده بود لیتن از بین برد و در سایه این رفتار هالان از کینه و بغض ملت ایران کاست و اگر گناشتان لیتن روزه او را ادامه داده بودند تو مقام حرس و آزر نزارها نشده بودند معجبی که لیتن آرزو داشت در زند ملت ایران اتحاد با هم شوروی حاصل کرده بود

ملت ایران بحسب و انسابت و اقوامش نسیکند و نظام تمدنی و فشار راه در هر موقع که دست رسی پیدا میکنند تلافی خواهد کرد

من انتظار دارم دول غرب که امروزه طرفدار آزادی ملت خود را معرفی میکنند رفتاری که احساسات ملت شرق را جریحه دار کند نداشته تصور نکنند که در سایه انتقال و فشار میتوان ملتی را کورد کرد و زنده گانی او را باینبار در دوره جنگ گوشت جلوی گلوله دشمن قرار داد

هر موقع ایرانی اطلاعات حاصل کرد که باین خانه و آشرافه از اوست و دخالت او را در دیگران در مقدرات او اتاری ندارد و از فشار قزوقی عدالتی نجات یافت خود را ز خانه خود دفاع خواهد کرد ولی اوضاع امروزه که انگلستان روسیه با هم اشتراک منافع در خراسان ایران دارند این قبیل حرف ها که بچه های دوستی ما هم قول آنرا نخواهند خود نمیتوان ملتی را قانع کرد

اسدوارم این اختلاف کلمه که در دوره حکومت سابق بنفع انگلستان در ایران ایجاد شد و جمعی را بنام جوجه استوکس و غیره طرف حمله قرار دادند مایل بودت شده و مانند اول دوره با نهمه اول شانزدهم مجلس ملت ایران در سایه وحدت برای گرفتن حقوق حق خود موفق شده و اگر دول غربی دوستی ملت شرق را برای خود مفید میدانند باید از مرکب هوس قلدر قدرت مقاومت حاصل کنیم

آقایان محترم: شکم گرسنه دین و ایمان ندارد انگلستان تصور کرده است که ایرانی ها در سایه فقر و بدبختی تسلیم اراده اجانب میشوند

این اشتباه معض است ایرانیها که در ادوار قدیم که ملت انگلیس با صید ماهی و دزدی دریاها زندگی میکرد شمشلدار ندن و سیاست جهان بودند و صائب روزگار تا بعال زباد دیده و تجربه سیاسی زیاد دارد بدیهی است در سایه حکومت های زور و قدرتی قدرت بروز احساسات داشته و در قرون اخیره مخصوصاً بعد از جنگ بین المللی اول که انگلستان امپراطوردنی قدیم بود و ملل شرق را مانند دام در دست خود

اصطلاح همین بود که با اصلاح استقلال مملکت را ندای نفت گفته تا حالا انجام نشده بود و با این تجربه ای که غالباً همه آقایان دارند همیشه در موقع انجام عمل مفیدی برای مملکت یک ماندنی پیدا شده اند و یک توطئه ها می کرده اند چنانچه ملاحظه فرمودید. بجزدی که احساس شد کار نفت دارد خانه پیدا میکند باز روزنامه ها و شب نامه ها بیانه ها انتشار به ها گفتمی و نکفتنی زیاد شد حتی حزب ایران گفت اقتصاد بدون نفت هزار همت و ناسزا گفت روز دیگرش گفت آن مال من نبود این است مقصود و منظور یک عده از خائنین که بعد از آن کوس رسوایشان زده شد و امیدواریم روزی به دست انتقام و مجازات سپرده شوند شاید جلوی گیری از این صل بود بنده نمیخواهم که نف بدهم که چه پیش آمدهائی در این قبیل موارد کرد همه آقایان به خاطر دارند که چه شد که بنده از

گفتم همه تاحدی امساک میکنم که چه پیش آمدهائی شد برای این قبیل کار ها اینک حساب میکنم که اگر این لایحه تقدیمی دولت بصورت عادی بمجلس بیاید و آقایان هم هر کدام بخواهیم یک مدتی صحبت کنیم شاید بضرر کشور تمام شود شکر میکنم خدا را که امروز من میتوانم اینجا بگویم بجای اینکه آن روز میگفتمند روزی سیصد هزار لیره ضرر میخورد امروز بنده با حساب عرض میکنم که روزی چهل میلیون ریال ضرر وارد میشود زیرا اگر بخواهیم منابع نفت را حد اقل چهل میلیون لیره بگیریم روزی چهل میلیون ریال ضرر باین مملکت میخورد پس بنده پیشنهاد کردم که جلسات مجلس صبح و عصر باشد تا انقلاب برای آقایان اقلیت هم میدان بیشتری باشد تا هر قدری که میل دارند صحبت کنند (فات آبادی - خدا انشاء الله بشاعر عنایت بکنند) (ملاوه نکته ای را که

میںخواهم عرض کنم این است دولتی که فعلاً روی کار است مورد اعتماد کامل مجلس شورای ملی است (صحیح است) آقایان نمایندگان محترم باید رأی اعتمادی که دادند احترام رأی را خودشان قائل باشند اگر بجزدی مباشری داشته باشد طرف اعتماد او باشد این قدر اصرار ندارد که بصورت حسابش و عملش اینقدر رقت بکشد فعلاً تا یک دولتی طرف اعتماد مجلس است نسبت بکارهای او باید با نظرا اعتماد نگاه کرد دهها نظریه که عرض کردم تقاضا دارم جلسات متوالی باشد که اینکار زودتر خانه پیدا بکنند دیگر مرضی نداشتم.

رئیس - فرمودند که جلسات متوالی من تشکیل دادم اینطور نبود بکشنه این لایحه بمجلس آمد که روز عادی مجلس بود دوشنبه هم که مثل همیشه تعطیل داشتیم سه شنبه هم که با زور عادی مجلس بود امروز

را هم آقایان موافقت کرده بودند برای سؤالات و مباحثه داشتیم منتهی چون این موضوع در دستور بود این را مقدم بر سؤالات فرار دادیم بنده منتقمم که لازم نیست جلسات متوالی بشود و بهتر است همینطور عادی و با کمال متانت و بطور طبیعی مورد بحث قرار بدهیم (صحیح است) لذا خواهش میکنم از ایشان پیشنهادشان را پس بگیرند

دولت شاهی - پس میکنم

رئیس - جلسه را ختم میکنم جلسه آینده فردا خواهد بود ساعت هشت و نیم صبح و خواهش میکنم آقایان سر وقت تشریف بیاورند (احسن) دستور هم بقیه مذاکره در این گزارش

(مجلس بنجاه دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**